

Ekovýchovné programy Správy NAPANT 2. stupeň ZŠ

všeobecne o programoch:

- **Školské programy** sa realizujú výlučne v kompetenčnom území NAPANT-juh (časti okresov Banská Bystrica a Brezno) a to buď v priestoroch škôl, školských zariadení, alebo ubytovacích zariadení rámci kompetenčného územia. Pre programy je **potrebné zabezpečiť interaktívnu tabuľu a premietaciu techniku** na premietanie prezentácií a videí.
- Školské programy je možné upraviť aj do tzv. **stanovištnej verzie (20-30 min.)** – pre celoškolské podujatia, kde skupiny žiakov prichádzajú postupne na stanovište.
- **Terénne programy** sú realizované v prírodnom prostredí Nízkych Tatier s vhodným typom ekosystému. V prípade nepriaznivého počasia budú tieto programy preložené na iný voľný termín, alebo zrušené.
- **Dĺžka trvania programu bez sprievodných aktivít** je 45 min., so sprievodnými aktivitami 90 min. a viac, v závislosti od výberu aktivít. V prípade **terénnych programov** dĺžka programu závisí od vzdialenosti lokality,
- **Maximálny počet žiakov** na programe je **25- 30** (1 trieda).
- Počas programov sa môže **zhotovovať fotodokumentácia**, ktorá sa využíva pre výchovno-propagačné aktivity Správy NAPANT. Škola zabezpečí **informovaný súhlas zákonného zástupcu** žiaka so zverejnením fotografií žiakov, prípadne nás vopred upozorní, že takýto súhlas nemá.
- Programy sú realizované **na objednávku**, podľa kapacitných možností Správy NAPANT. **Doprava** na terénne programy je **individuálna**.
- Pre školy v územnej pôsobnosti NAPANT sú programy realizované bezplatne, pre ostatných záujemcov za úhradu 50 €/hod. Zoznam obcí pre ktoré sa programy poskytujú bezplatne, nájdete na našom webe [Zoznam-obci-v-uzemnej-posobnosti-Spravy-NAPANT.pdf](#), prípadne sa môžete informovať u kontaktných osôb.
- **Kontaktné osoby:**
Ing. Jana Kološtová, jana.kolostova@napant.sk tel. 0903 298 412
Ing. Katarína Bučinová, PhD., katarina.bucinova@napant.sk
tel. 0911 105 748

Ekovýchovné programy Správy NAPANT 2. stupeň ZŠ

Školské programy

Chránené územia Slovenska

Predstavenie chránených území Slovenska (národné parky a chránené krajinné oblasti) Ich stručná charakteristika, rozdelenie (podľa administratívneho členenia, geologického pôvodu, etnografické členenie), dôvody ochrany. Historické regióny a ich ty

Sprievodné aktivity:

- Turnaj v hraní kvarteta „Národné parky Slovenska“
- „Ochranárske dobble“ – postrehová hra, kde namiesto klasických dobble kartičiek hráte s kartami obsahujúcimi obrázky rastlín, živočíchov a ich stôp a lôg chránených území.

Národný park Nízke Tatry

Predstavenie národného parku, charakteristika prírodných pomerov, rastlinstva a živočíšstva. Činnosť Správy národného parku, negatívne vplyvy, návštevný poriadok.

Sprievodné aktivity:

- Spoznávanie geografie národného parku pri tvorbe veľkej spoločnej mapy, doplnené o povesti viažuce sa k známym vrcholom, riekam, či lokalitám Nízkych Tatier.
- Zábavný kvíz zameraný na prírodné rezervácie a zaujímavé lokality národného parku a na piktogramy znázorňujúce zakázané činnosti.

Živočíšstvo NAPANT-u

Zoznámenie sa s rôznymi biotopmi a ich obyvateľmi, chránené živočíchy, príčiny ich ochrany, druhová a územná ochrana živočíchov, poznávanie podľa pobytových znakov (trusu, stôp a zvukov).

Sprievodné aktivity:

- Výroba malého atlasu stôp zvierat a ich typických stopových dráh pomocou pečiatok.
- Pracovné listy, kvízy a krížovky zamerané na vybrané druhy chránených živočíchov (vlk, rys, medveď, vydra, bocian, hlucháň, netopiere)
- Hra – „Dokážeš prežiť ako mladý rys?“ pre 4 hráčov, resp. 3-4 skupiny hráčov.
- Tvorivé dielne – výroba frotáží vybraných druhov zvierat, výroba medailónov so stopou vybraného zvierat'a zo slaného cesta, resp. modelovacej hmoty, potlač textilnej tašky, alebo trička stopami zvierat...)

Medveď hnedý

Predstavíme si najväčšiu spomedzi našich veľkých šeliem – spôsob života, potravné nároky, pobytové znaky. Priblížime si tiež spôsoby monitoringu a menežmentu medveďov, prácu s fotopascami, spôsoby riešenia škôd na majetku a zdraví ako aj prevenciu negatívnych javov a základné zásady bezpečného spolunažívania s medveďmi.

Sprievodné aktivity:

- Spoločenská hra „Rok v živote medveďa hnedého“ (k dispozícii sú 4 ks, max. pre 20 hráčov).
- Pracovné listy, kvíz a krížovka zameraná na medvede
- Tvorivé dielne - výroba medailónov s medveďou stopou zo slaného cesta, resp. modelovacej hmoty, potlač textilnej tašky alebo trička stopami medveďa.

Ekovýchovné programy Správy NAPANT 2. stupeň ZŠ

Bocian biely

Prezentácia celoslovenského ekovýchovného programu zameraného na aktívne pozorovanie života bociana bieleho s využitím prvkov občianskej vedy a bádateľsky orientovaného vyučovania. Prezentácia jednotlivých aktivít programu podľa metodickéj príručky schválenej pre príslušný ročník programu. Súčasťou prezentácie je tiež prezentácia približujúca rok v živote bociana bieleho, dôvody ochrany, príčiny ohrozenia, zaujímavosti zo života, ako aj prehľad hniezd vrámci územnej pôsobnosti Správy NAPANT.

Pôda a pôdne živočíchy

Čo je to pôda a aké základné typy poznáme (práca s prac. listami, praktické zisťovanie štruktúry pôdy rôznych vzoriek). Prezentácia zameraná na živočíchy žijúce v pôde, spôsoby prispôsobenia sa tomuto prostrediu, ich význam pre ekosystém a možnosti využitia pre človeka.

Sprievodné aktivity: Pozorovanie pôdných obyvateľov priamo v prírodnom prostredí, určovanie pomocou určovacích kľúčov.

Lesy

Čo je les, aké má funkcie, oboznámenie sa so základnými lesnými drevinami a vegetačnými stupňami. Poznávanie typických lesných rastlín a živočíchov. Potravné reťazce, význam mŕtveho dreva pre les, prečo opadáva lístie a aký to má význam. Komunikácia stromov – aktivity zamerané na objasnenie princípu šírenia sa chorôb a škodcov v prírodnom lese a lesnej monokultúre a praktické poznávanie prezentovaných lesných drevín podľa listov, plodov, kôry, či konárikov.

Sprievodné aktivity:

- Prírodný les versus monokultúra – aktivita zameraná na poznávanie rozdielov medzi oboma typmi lesného prostredia.
- Skladanie lesných potravných reťazcov a súťaž o najdlhší potravný reťazec.
- Stromoskop – keltský stromový horoskop má pre každého osobný strom s typickými charakterovými vlastnosťami.
- Výroba malého atlasu listov a plodov drevín pomocou pečiatok.
- Tvorivé dielne – výroba modelu zimného listnatého stromu z papierového sáčku resp. modelu ihličnatého stromu z hárku papiera technikou origami
 - Frotáže kôry, listov a plodov drevín
 - Výroba plagátu stromu pomocou odtlačkov opadaných listov
 - Jesenné tvorivé dielne – výroba mandál z lesných plodov, alebo zvieratiek z plodov a listov drevín

Tajomné huby národného parku Nízke Tatry

Oboznámenie sa s ríšou húb, ich významom v prírode, spolupracou so stromami a mykorrhízou. V rámci programu si predstavíme zaujímavé druhy húb z Nízkyh Tatier, vysvetlíme a ukážeme si znaky, pomocou ktorých rozlíšime jedlé huby od jedovatých a nezabudneme ani na vzácne a chránené druhy húb. Na záver si zhrnieme význam húb v prírode, ich liečivé účinky, či adaptáciu na klimatické zmeny.

Ekovýchovné programy Správy NAPANT 2. stupeň ZŠ

Mokrade

Program realizovaný pri príležitosti medzinárodného dňa mokradí, predstaví žiakom mokrade, ich význam, pre človeka, zaujímavé druhy mokradných rastlín a živočíchov a ich adaptácií na toto prostredie. Predstavíme si tiež významné mokrade Vášho okolia a európsky významné mokrade v Nízkych Tatrách.

Sprievodné aktivity:

- Vychádzka k vybranej mokradi.
- Zábavné aktivity zamerané na mokradné rastliny a živočíchy (skladanie puzzle, krížovky, hľadanie párov...)

Voda nad zlato

Zopakujeme si kolobeh vody na Zemi, kde sa objavuje, kde mizne, aké má skupenstvá, aj to prečo žiadna ďalšia voda nevzniká, ani nezaniká. Dozvieme sa, odkiaľ pochádza voda z kohútika, kam putuje znečistená voda a ako sa čistí. Povieme si prečo je pitná voda vzácnejšia než zlato a ako tento poklad chrániť. Pozrieme si tiež vodné kryštály a zaujímavé výskumy súvisiace s vodou a jej výnimočným postavením medzi kvapalinami.

Sprievodné aktivity:

- Kvíz „Koľko vody“ – žiaci tipujú koľko litrov vody je potrebnej na výrobu rôznych druhov potravín či nápojov
- Studničky a pramene – pásмо približujúce prírodné pramene bežnej aj minerálnej vody na Slovensku, ochutnávka rôznych druhov prírodných vôd, príp. vychádzka ku studničke/minerálnemu prameňu v okolí.

Skúmame rastliny pomocou 5 zmyslov

Poznávanie rôznych druhov rastlín so zapojením všetkých piatich zmyslov. Cieľom programu je zvýšiť povedomie žiakov o dôležitosti rastlín v ekosystéme; naučiť sa identifikovať rôzne druhy rastlín a pochopiť ich ekologické vzťahy; podporiť ochranu prírody a chránených druhov rastlín a tiež poskytnúť praktické skúsenosti a vedomosti o rastlinách a ich využití. Súčasťou programu je vychádzka za rastlinami do blízkeho okolia, ako aj práca s lupou a mikroskopom v zázemí.

Liečivé rastliny

Poznávanie základných druhov liečivých rastlín a ich účinkov, využívanie rastlín na liečenie a prípravu pokrmov. Príklady využitia rastlín v poľnohospodárstve (ako prírodných hnojív a prostriedkov na ochranu plodín pred hmyzom, plesňami a pod.) Rôzne spôsoby spracovania liečivých rastlín (sušenie, čaje a nálevy, tinktúry, maste, oleje, octy, mydlá, silice...). V programe sú popri obrázkoch a prezentácii využívané tiež čerstvé, či sušené vzorky liečivých rastlín a výrobky z nich.

Sprievodné aktivity:

- Vychádzka za liečivými rastlinami.
- Príprava a ochutnávka čajov
- Zábavné kvízy a hádanky o liečivých rastlinách, skladanie puzzle najznámejších rastlín (buď názvov, alebo obrázkov).
- Tvorivá dielňa – výroba prírodného mydla, príp. liečivého oleja, alebo ochuteného octu; výroba odtlačkov liečivých bylín do slaného cesta, resp. modelovacej hmoty

Ekovýchovné programy Správy NAPANT 2. stupeň ZŠ

Invázne rastliny

Čo sú to invázne rastliny a prečo sú nebezpečné. Predstavenie a ukážky najrozšírejších invázných rastlín na Slovensku. Spôsoby odstraňovania invázných rastlín.

Sprievodné aktivity: Mapovanie invázných rastlín v okolí.

Štyri živly Nízkych Tatier

Zmeny v spoločnosti ovplyvňujú naše životy a vzťah k prírode. Kedysi prirodzené poznatky o štyroch základných živloch – vode, zemi, vzduchu a ohni – sa vytrácajú. Dnes máme pitnú vodu jednoducho otočením kohútika, ale v minulosti sme boli odkázaní na vodu z prírody. Zamýšľame sa nad tým, ktorú vodu v prírode piť a odkiaľ pochádza? Vzduch a dych sú pre nás dôležité, ale uvedomujeme si ich význam? Pôda je kľúčová pre získavanie zdravej potravy, ale vieme s ňou správne narábať? Oheň je mocný živiteľ, ale uvedomujeme si jeho ekologické dopady? Naše správanie má vplyv na životné prostredie a je dôležité si to uvedomiť.

Terénne programy

Lesná expedícia

Formou zážitkového učenia sa žiaci oboznámia s lesným ekosystémom a jeho časťami (rastliny, dreviny, živočíchy, huby....). Spoločne vyskúšame, ako jednotlivé zložky lesa spolu komunikujú, ako si pomáhajú a aké rôzne významy pre nás les má. Prakticky si vyskúšame určovanie výšky, hrúbky a veku stromov a zahráme sa hry na objasnenie rozdielu medzi listnatými a ihličnatými drevinami, na pochopenie princípu šírenia sa chorôb a škodcov v lese, ako aj hry približujúce život vybraných lesných zvierat.

Lúčna expedícia

Čo sú to lúky, ako vnikajú a na čo slúžia. Určovanie prítomných lúčnych rastlín pomocou určovacích kľúčov a aplikácie Plantnet je doplnené o informáciu o ich využití (liečivé, jedovaté, invázne, či chránené rastliny...) a zaujímavosti z ich života. Pozorovanie prítomných živočíchov (najmä hmyzu a pavúkov), skladanie vývojových cyklov a ďalšie aktivity a hry približujúce život a význam hmyzu. Dozviete sa tiež čo sú to „trávnice“ a kto bude mať odvalu, môže si s nami aj zaspievať.

Monitoring vodného toku

Výprava k potoku, pri ktorej si zopakujeme princíp kolobehu vody na Zemi, jej význam pre nás a príčiny ohrozenia. Následne sa zahráme na bádateľov a preskúšame vodný tok – určíme základné fyzikálno-chemické parametre, pohládáme vodných obyvateľov – bezstavovce a s pomocou určovacích kľúčov zistíme kto je kto. Na záver spoločne zhrnieme výsledky bádania a pokúsime sa získané informácie využiť na určenie indexu čistoty vody v skúmanom potoku.

Krajinou Nízkych Tatier

Sprevádzaná túra po náučnom chodníku, príp. Vami vybranej lokalite v NAPANT-e, ktorú Vám radi odporučíme. Spoznávanie okolitej krajiny, lesných, lúčnych, mokradných spoločenstiev, biodiverzity rastlín a živočíchov, pobytových znakov, doplnené o zaujímavosti z ich života. Orientácia v teréne s mapou a bez mapy. História danej obce/regiónu kde je smerovaná exkurzia, regionálne špecifiká, ľudová kultúra, povesti viažuce sa k miestnym lokalitám. Vplyv človeka na krajinu v minulosti a v súčasnosti. Strety záujmov využívania krajiny, ľudských aktivít a ochrany prírody.

Vrámci programu si môžete vybrať všeobecné zameranie (z každého rožku trošku) alebo špecializované zameranie na konkrétnu oblasť: geológia, botanika, zoológia, lesy a pralesy, národných prak – história a súčasnosť, turizmus a strediská, baníctvo....).

Najpopulárnejšie destinácie vrámci programu Krajinou Nízkych Tatier:

- **Náučný chodník Jakub** (suchomilné spoločenstvá, krasové javy, orchidee, menežmenty a ich význam, hmyz, vtáky a stĺpy smrti)
- **Náučná lokalita Moštenické travertíny** (Vznik a význam travertínov, minerálne a prírodné pramene, klimatické zmeny, význam vody v krajine, mokrad'ové biotopy)
- **Centrálny turistický okruh Srdiečko – Kosodrevina – Kološňa – Bystrá dolina – Trangoška** (vegetačné stupne, turizmus a strediská, národný park a jeho poslanie, rezervácia Pralesy Slovenska)
- **Breznianska skalka a vyhlídková veža Horné lazy** (lesné rezervácie, lúčne ekosystémy, turizmus a strety záujmov v krajine)

